

In 1962 vlogen er 106 jonge ooievaars uit

Door H. L. Schuilenburg

(Staatsbosbeheer / R.I.V.O.N.)

Was in 1961 het voorjaar koud, dit jaar was het nog erger, hetgeen tot gevolg had, dat de ooievaars zeer laat kwamen, n.l. de tweede week van april. Op 11 april kwam blijkbaar de eerste groep in Nederland aan, want van die datum kwamen meldingen binnen van Oudewater, Eexterzandvoort, Giethoorn en Montfoort.

Deze late aankomst deed het ergste vrezen voor een gunstig broedresultaat. Daarom is het tenslotte meegevallen, dat er 106 jonge ooievaars zijn uitgevlogen, terwijl toch 6 broedsels verloren gingen met een totaal van ± 20 eieren en 17 jonge ooievaars sneuvelden. Het verschil met 1961, toen 86 jongen uitvlogen is dus, dat er dit jaar 20 jonge ooievaars meer het luchtruim kozen. Voor het eerste sinds 1959 kwamen we weer boven de 100 jongen.

De stelling dat, hoe vroeger de ooievaars komen, des te beter het broedresultaat, is dit jaar niet opgegaan.

Er werden voor zover we weten 143 eieren gelegd wat 43 meer is

dan in 1961. Hiervan gingen 16 eieren verloren of kwamen niet uit, wat 9 meer is dan verleden jaar, zodat 127 eieren overbleven (1961 = 93). Hieruit kwamen 127 jonge ooievaars uit (1961 = 90), waarvan er 15 sneuvelden (1961 = 3), zodat 108 jonge ooievaars werden grootgebracht. Het aantal uitgeworpen, onbevuchte eieren bedroeg dit jaar 13 stuks.*)

Mislukte broedsels. In Grotégast, Leerdam, Sprang-Capelle en Zalk gingen 13 eieren bij gevechten verloren. In Eexterzandvoort en Wijhe gingen alle eieren (aantallen onbekend) verloren, zodat aangenomen mag worden, dat in totaal ± 20 eieren bij gevechten verloren zijn gegaan.

Wanneer wij hierbij de 17 gesneuvelde jonge ooievaars optellen komen wij tot een verlies van ± 37 , aannemende dat alle eieren uitgekomen zouden zijn.

Tabel I Bezetting der nesten

Jaren	1957	1958	1959	1960	1961	1962
Nesten door paren bewoond met resultaat	52	43	40	26	31	41
" " " " zonder "	21	13	10	22	15	10
" " solitair bewoond	16	14	10	19	13	10
" tijdelijk bewoond	22	26	16	9	14	16
" waarom werd gevochten	24	10	14	11	8	15

Afwijkende gedragingen. Komen de ooievaars in de regel niet tegelijk aan op hun nest, dit jaar kwamen 4 paren tegelijk aan, n.l. 2 paren in Utrecht, 1 paar in Drente en 1 paar in Zuid-Holland. In Woudenberg werd het enige jaren geleden gebouwde nest genegeerd en een paartje bouwde zelf een nest op de schoorsteen van de burgemeesterswoning.

Bij de Stichting op Toutenburg te Rijperkerk liet het mannetje tijdens de broedperiode het nest in de steek. Er kwamen wel 2 jongen uit, maar deze zijn gestorven.

Het nest in de Boonspolder (Anloo) was bewoond en werd plotse-

Tabel II Aantallen jongen per nest

4	nesten met 1	jonge ooievaar	=	4	jongen
11	"	" 2	"	"	= 22 "
15	"	" 3	"	"	= 45 "
5	"	" 4	"	"	= 20 "
3	"	" 5	"	"	= 15 "

Totaal 106 jongen

Hierbij mag als bijzonderheid worden opgemerkt, dat de 3 nesten met 5 jongen zich alle in Noord-Brabant bevonden.

* In verband met de ligging der nesten, waar men zelden in kan kijken, mag aan de cijfers omtrent het aantal eieren geen absolute waarde worden toegekend. (Red.)

ling door het paartje verlaten. Dit nest was jarenlang bewoond en heeft altijd jongen opgeleverd. Merkwwaardigerwijze betrok dit paar het nest bij de heer Bakker te Annen, welk nest jarenlang onbewoond was. In Artis te Amsterdam werd een nest door het ouderpaar verlaten, nadat ze 4 eieren hadden gelegd. De eieren werden koud en 's morgens werd het wijfje gewond aangetroffen en is gestorven. De eieren werden in de broedmachine gelegd en 3 jonge ooievaars werden geboren. Hiervan zij er 2 gestorven.

Op het 2e nest in Artis waren 2 eieren, waarvan 1 is uitgekomen. Dit jong is grootgebracht. Al is het dan in gevangenschap, Artis heeft er voor gezorgd dat de provincie Noord Holland voor het eerst sinds jaren weer jonge ooievaars heeft voortgebracht.

Ongelukken aan ooievaars overkomen. Annen (Gemeentehuis): 1 jong werd met gebroken poot gevonden en is gestorven. Hier werd ook 1 jonge ooievaar in de nabijheid van de hoogspanningsleiding gevonden met gebroken vleugel. Dit jonge exemplaar wordt verzorgd in het vogelpark van de heer Wortmann te Wildervank en maakt het goed.

Bij K. Rumph te Nijeveen viel een bijna vliegvlug jong uit het nest. Met veel moeite is deze jonge ooievaar weer in het nest teruggezet. Hij heeft verder geen nadelige gevolgen van zijn val ondervonden. *Zwervende ooievaars en op de trek zijnde ooievaars.* Het gehele seizoen werden uit Friesland, Overijssel, Gelderland, Drente, Utrecht

TABEL III

Jaar	Aantal jonge ooievaars in de provincie:									Totaal aantal vliegvlugge jongen	Aantal door paren bewoonde nesten	Gemiddeld aantal jongen per bewoond nest
	Groningen	Friesland	Drente	Overijssel	Gelderland	Utrecht	Noord Holland	Zuid Holland	Noord Brabant			
1939	98	168	185	85	99	29	6	64	89	823	316	2.60
1950	42	30	42	24	14	10	—	14	21	197	85	2.32
1955	8	9	26	17	11	3	—	10	10	94	57	1.65
1956	11	13	27	14	8	—	—	8	14	95	65	1.46
1957	11	18	31	15	14	12	—	18	24	143	73	2.—
1958	5	11	29	17	12	6	—	10	21	111	56	2.—
1959	9	6	36	14	11	7	—	12	20	115	50	2.20
1960	2	8	11	4	3	—	—	14	9	51	48	1.06
1961	9	7	12	17	2	—	—	12	27	86	46	1.87
1962	9	11	18	12	3	6	(2)	16	31	106	51	2.12

en Noord-Brabant zwerfende ooievaars gemeld. Te Doornspijk werden 10 ex. (H. Brouwer); tussen Wijhe en Hattem 11 ex. (A. T. Westerdijk); bij Nieuweschans 16 ex. in weiland (B. v.d. Veen); bij Borger 5 ex. en te Oosterboer 3 ex. (H. Hulzebos); in de polder Mastenbroek op 1/9 30 à 40 ex. (G. J. Last) en te Waalwijk 20 à 25 ex. vliegend waargenomen boven het nest bij de heer Gragtman. *Restauratie van ooievaarsnesten.* Door de Nederlandsche Vereniging tot Bescherming van Vogels te Amsterdam, Reguliersgracht 9, werden o.a. nesten te Bellingwolde en Schoonrewoerd gerestaureerd. Te Exloo werd het nest door de heer Scheper opnieuw in orde gemaakt. In Drongelen en Eethen zijn in opdracht van de burgemeester de nesten gerestaureerd. In Sprang-Capelle werd het nest bij Mevr. N. Buizer-de Lange en in Goudswaard dat bij de heer L. J. de Jong opgeknaapt.

Te Roden werd het nest eveneens door de eigenaar geheel vernieuwd. *Nieuwe nesten.* Te Woudenberg op de burgemeesterswoning (door de vogels zelf). Te Grafhorst met medewerking van de Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels. Te Oldebroek bij G. v. Streek Jr. (zelf gebouwd) en te Nunspeet bij het Diorama (gebouwd door de heer de Boer).

Verdwenen nesten. Jammer genoeg zijn er dit jaar 16 nesten verdwenen. Een aantal aanmerkelijk groter dan in jaren het geval is geweest. In Groningen 2, Friesland 1, Drente 3, Overijssel 1, Gelderland 4, Utrecht 3, en Noord-Brabant 2. Zodat het totaal aantal nesten met $16 - 6 = 10$ is verminderd.

Ten slotte een woord van dank aan de Ned. Ver. tot Bescherming van Vogels, particulieren, nesteigenaren, burgemeesters en de Rijkspolitie. Zij immers hebben door het verstrekken van de talrijke gegevens en bijzonderheden het mogelijk gemaakt, dat dit verslag voor het Rijksinstituut voor Veldbiologisch Onderzoek ten behoeve van het Natuurbehoud, Soestdijkseweg 33, Bilthoven Noord, kon worden samengesteld.